

Geschiedenis/erfgoed

Kerdoel: Oriëntatie op jezelf en de wereld

Tijd

Kerdoel 51

De leerlingen leren gebruik te maken van eenvoudige historische bronnen en ze leren aanduidingen van tijd en tijdsindeling te hanteren.

Tijdsaanduiding

Groep 3/4	Groep 5/6	Groep 7/8
<ul style="list-style-type: none"> • begrippen van tijdsaanduiding: verleden	<ul style="list-style-type: none"> • als groep 3/4 + • begrippen van tijdsaanduiding: datum, eeuw, periode	<ul style="list-style-type: none"> • als groep 5/6

Toepassing voor AR/VR:

De leerling leert definities van tijd en ruimte
De leerling leert begrippen van tijdsaanduiding

Tijdsindeling

Groep 3/4	Groep 5/6	Groep 7/8
<ul style="list-style-type: none"> • onderlinge relaties tussen en volgordes in tijdsbegrippen: bij dag hoort nacht, na de dag komt nacht, na de morgen komt de middag • begrippen van tijdsindeling: uur, dag/nacht, morgen/ middag/ avond/ nacht	<ul style="list-style-type: none"> • als groep 3/4 + • tijdbalk • de tijdbalk als middel om gebeurtenissen, ontwikkelingen en personen uit de geschiedenis in de tijd te plaatsen	<ul style="list-style-type: none"> • als groep 5/6 + • tijdbalk • jaartallen van begin en einde van gebeurtenissen, ontwikkelingen en het leven van mensen

Toepassing voor AR/VR:

De leerling leert over gebeurtenissen, ontwikkelingen en personen uit de geschiedenis

Informatie over heden, verleden en historische bronnen

Groep 3/4	Groep 5/6	Groep 7/8
<ul style="list-style-type: none"> • kenmerken van objecten in de eigen woonplaats (huizen, kerken, oude gebouwen, monumenten) • voorwerpen die vroeger gebruikt werden (kenmerken, eigenschappen, waarvoor werden ze gebruikt?) • het vergelijken van voorwerpen uit verschillende periodes	<ul style="list-style-type: none"> • als groep 3/4 + • oude atlanten en historische kaarten • jeugdliteratuur over zaken die in het verleden spelen • informatieve teksten over het verleden • verschillen tussen heden en verleden	als groep 5/6 + <ul style="list-style-type: none"> • oude teksten en documenten • motieven van mensen voor handelingen uit het verleden • behoud van historische bronnen en bronnen van nu voor de toekomst

Toepassing voor AR/VR:

De leerling leert informatie te verkrijgen over heden en verleden door historische bronnen

Kerdoel 52

De leerlingen leren over kenmerkende aspecten van de volgende tijdvakken: pruiken en revoluties;
De vensters van de canon van Nederland dienen als uitgangspunt ter illustratie van de tijdvakken.

Kerdoel 53

De leerlingen leren over de belangrijke historische personen en gebeurtenissen uit de Nederlandse geschiedenis en kunnen die voorbeeldmatig verbinden met de wereldgeschiedenis.

Tijd van pruiken en revoluties

Groep 3/4	Groep 5/6 - 7/8
<ul style="list-style-type: none"> • huisnijverheid	<ul style="list-style-type: none"> • Eise Eisinga, beroemd geworden vanwege zijn planetarium • het streven naar grondrechten en politieke invloed van de burgerij in de Franse en Bataafse revolutie • gelijkheid van nature (verwerping van standsverschillen) • burgers willen meer invloed • in Nederland organiseerden patriotten zich in vrijkorpsen en wilden de macht overnemen van de Stadhouder. Dit lukte pas definitief toen de Fransen hen in 1795 te hulp kwamen • Patriotten, keerden zich tegen de macht van de stadhouder en de regenten • de Bataafse republiek

Tijd van burgers en stoommachines

Groep 5/6 - 7/8
<ul style="list-style-type: none">
• het ontstaan van een parlementair stelsel en de toename van volksinvloed
• Koning Willem I

Toepassing voor AR/VR:

De leerling leert over ontdekkingen: ontstaan van het heelal, van de planeten en de oerknal

De leerling leert namen als: Galileo, Newton, Eise Eisinga

De leerling leert over het tijdvak pruiken en revoluties en over de tijd van burgers en stoommachines

Kunstzinnige oriëntatie

Kerdoel 56

De leerlingen verwerven enige kennis over en krijgen waardering voor aspecten van cultureel erfgoed.

Objecten uit het verleden (voorwerpen, monumenten, gebouwen)

Rituelen en gebruiken

Groep 3/4

- gebouwen, monumenten en objecten uit het verleden in de wijk van de school
- gebouwen, monumenten en objecten uit het verleden in de eigen woonplaats
- ambachten

Groep 5/6

- als groep 3/4 +
- verschillen en overeenkomsten tussen heden en verleden

Groep 7/8

- als groep 5/6 +
- oude (kunst- en gebruiks)voorwerpen in historische context
- monumenten en andere oude gebouwen
- werelderfgoedlijst
- archieven en musea

Verhalen

Groep 3/4	Groep 5/6	Groep 7/8
<ul style="list-style-type: none"> • prenten- en verhalenboeken over vroeger • verhalen van kinderen bij oude voorwerpen en monumenten	<ul style="list-style-type: none"> • als groep 3/4 + • verhalen bij voorwerpen, gebruiken, gebeurtenissen van vroeger (bijv. van: buurtbewoners, migranten, museummedewerkers) • jeugdliteratuur • informatieve teksten over het verleden • verhalen van kinderen bij voorwerpen en monumenten aan de hand van gerichte vragen	<ul style="list-style-type: none"> • als groep 5/6 +

Techniek

Kerdoel: Oriëntatie op jezelf en de wereld

Natuur en Techniek

Kerdoel 42

De leerlingen leren onderzoek doen aan materialen en natuurkundige verschijnselen

Licht

Groep 3/4	Groep 5/6	Groep 7/8
<ul style="list-style-type: none"> • onderscheiden licht en donker • onderscheiden donker en schaduw	<ul style="list-style-type: none"> • als groep 3/4 + • licht is afkomstig van bronnen • licht wordt teruggekaatst en/of doorgelaten	<ul style="list-style-type: none"> • als groep 5/6 + • licht plant zich rechtlijnig voort • licht splitst zich in kleuren • licht wordt gebroken

Toepassing voor AR/VR:

De leerlingen leren onderzoek doen aan materialen en natuurkundige verschijnselen, zoals licht.

Kerdoel 43

De leerlingen leren hoe je weer en klimaat kunt beschrijven met behulp van temperatuur, neerslag en wind

Groep 7/8
verband tussen zonnestand en temperatuur (seizoen)

Toepassing voor AR/VR:
De leerlingen leren het verband tussen zonnestand en temperatuur

Kerdoel 44

De leerlingen leren bij producten uit hun eigen omgeving relaties te leggen tussen de werking, de vorm en het materiaalgebruik.

Technische inzichten: constructieprincipes, verbindingen, beweging en overbrengingsprincipes, energiebronnen

Groep 3/4	Groep 5/6	Groep 7/8
<ul style="list-style-type: none"> De leerlingen leren de werking van een raderwerk 	<ul style="list-style-type: none"> De leerlingen leren de werking van een raderwerk 	<ul style="list-style-type: none"> De leerlingen leren de werking van een raderwerk

Toepassing voor AR/VR:
De leerlingen leren de werking van een raderwerk

Sterrenkunde

Kerndoel: Oriëntatie op jezelf en de wereld

Natuur en techniek

Kerndoel 46

De leerlingen leren dat de positie van de aarde ten opzichte van de zon, seizoenen en dag en nacht veroorzaakt.

Natuurverschijnselen

Groep 3/4	Groep 5/6	Groep 7/8
<ul style="list-style-type: none"> • de hemel met zon, maan en sterren • de vormen van de maan zoals wij die zien • de verandering van de schaduw van een object in de loop van een dag • de stand van de zon op verschillende momenten van de dag; (opkomst → oosten, hoogtepunt → zuiden, ondergang → westen)	<ul style="list-style-type: none"> • het verband tussen zonnestand en schaduwlengte en daglengte, in zomer en winter • de draaiing van de aarde • de beweging van de aarde ten opzichte van de zon • ontstaan van dag en nacht	<ul style="list-style-type: none"> • de volgorde van de schijngestalten van de maan • de beweging van de aarde en de maan ten opzichte van elkaar en ten opzichte van de zon • het dag- en nachtritme in relatie tot de seizoenen • de ligging van (andere) planeten ten opzichte van de zon

Toepassing voor AR/VR:

De leerling leert het plaatje van het zonnestelsel kennen

De leerling leert de specifieke planeten

De leerling leert de planeten kennen in de baan om de zon

De leerling leert de draaiing kennen

De leerling kan de planeten benoemen

De leerling leert de positie bepalen waar hij of zij is

De leerling snapt het verschil tussen de standen van de planeten

De leerling snapt iets van de krachten van de planeten

De leerlingen leren dat de positie van de aarde ten opzichte van de zon, seizoenen en dag en nacht veroorzaakt.

Kerdoel: Rekenen/wiskunde

Wiskundig inzicht en handelen

Kerdoel 23

De leerlingen leren wiskundetaal gebruiken.

Wiskundetaal

Groep 3/4	Groep 5/6	Groep 7/8
<ul style="list-style-type: none"> • meetkundige termen • meetkundige objecten en operaties • tijd • tijdbalk	<ul style="list-style-type: none"> • als groep 3/4 + • maten • termen uit het meten	<ul style="list-style-type: none"> • als groep 5/6 + • verhoudingen in allerlei contexten • berekeningen met maten • verbanden van tijd en afstand • verhoudingen en een klasse van gelijkwaardige verhoudingen

Toepassing voor AR/VR:

Kerdoel 28

De leerlingen leren schattend tellen en rekenen.

Schattend tellen

Groep 5/6	Groep 7/8
<ul style="list-style-type: none"> tellen op basis van een tussenmaat <p>Schattend rekenen en redeneren</p> <ul style="list-style-type: none"> beoordelen hoe nauwkeurig gerekend moet worden op basis van de grootte van de getallen en de aard van de context herkennen welke schatstrategie het best passend is en deze kunnen toepassen.	<ul style="list-style-type: none"> als in groep 5/6 + <p>Schattend rekenen en redeneren</p> <ul style="list-style-type: none"> als groep 5/6 + kritisch analyseren van en betekenis geven aan berekeningen met geschatte of afgeronde getallen; zijn de juiste keuzes gemaakt en correcte conclusies getrokken?

Bronnen:

<http://tule.slo.nl/>

handleiding Universe in a Box (UNAWE)

<https://www.kennisnet.nl/artikel/alles-wat-je-moet-weten-over-21e-eeuwse-vaardigheden/>

<file:///C:/Users/voora/Downloads/21e-eeuwse-vaardigheden-in-het-curriculum-van-het-funderend-onderwijs.pdf>

slo: 21e eeuwse vaardigheden in het curriculum van het funderend onderwijs